

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกข้าว

★ บัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

★ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

สมุดบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

ใช้บันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ❶ ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ❷ ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้น

วิธีลงรายรับ

- ❸ ช่อง “ รายรับ ” แบ่งเป็น รายรับประกอบอาชีพ และรายรับอื่นๆ
- (1) “ ประกอบอาชีพ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพ
เช่น ขายข้าวเปลือก และขายฟางข้าว
 - (2) “ รายรับอื่นๆ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ
เช่น รับเงินค่าจ้าง รับเงินรางวัล รับเงินกู้ยืม ถอนเงินฝากสหกรณ์/
ธนาคาร เป็นต้น
 - (3) “ รวมรายรับ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับทั้งสิ้น โดยรวมยอดเงินจากช่องที่ (1) และ (2)

แบบฟอร์ม

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2) (3)
		ประกอบอาชีพ (1)	รายรับอื่น ๆ (2)	
①	②	↑	③	↑
ลงวัน เดือน ปี	ลงรายการ		ลงรายรับ	

วิธีลงรายจ่าย

- ④ ช่อง “ รายจ่าย ” แบ่งเป็น รายจ่ายประกอบอาชีพ และรายจ่ายในครัวเรือน
รายจ่ายประกอบอาชีพ

(4) “ ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ ” เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเป็น ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ
เช่น ค่าพันธุ์ข้าว ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าแรงงาน
ค่าขนส่ง ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

(5) “ ซื้อสินทรัพย์ถาวร ” เขียนจำนวนเงินที่จ่าย เพื่อซื้อหรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้
หลายปีและมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ
เช่น ซื้อรถไถนา ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

ตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกข้าว มีรายการรับ — จ่ายเงิน ดังนี้

วันที่ 1 กรกฎาคม 2551	กู้เงินมา	30,000	บาท
	ซื้อเครื่องพ่นยา	3,000	บาท
	ซื้อวัสดุการเกษตร	500	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	400	บาท
	จ่ายค่าของใช้	600	บาท
	จ่ายค่าน้ำมันรถ	100	บาท
วันที่ 8 กรกฎาคม 2551	จ่ายค่าไถที่นา	6,000	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	300	บาท
วันที่ 15 กรกฎาคม 2551	ซื้อพันธุ์ข้าว	3,000	บาท
	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	4,000	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	500	บาท
	จ่ายค่าน้ำมันรถ	100	บาท
วันที่ 18 กรกฎาคม 2551	ให้เงินลูกใช้	200	บาท
	ทำบุญวันเข้าพรรษา	100	บาท
วันที่ 25 กรกฎาคม 2551	จ่ายค่าแรงหว่านพันธุ์ข้าว	1,000	บาท
	รับเงินค่าจ้างขุดบ่อน้ำ	2,000	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	200	บาท
วันที่ 30 กรกฎาคม 2551	ฝากสหกรณ์	5,000	บาท

วิธีรวมเงินในแต่ละเดือน

ทุกวันสิ้นเดือนให้รวมจำนวนเงินที่ได้รับ และจำนวนเงินที่จ่ายไปในแต่ละเดือน
เขียนยอดรวมจำนวนเงินแต่ละช่อง ไว้ในบรรทัด “รวมเดือน.....” และระบุชื่อเดือนไว้ด้วย
เทียบยอดรายรับกับรายจ่ายในแต่ละเดือน ก็จะทำให้ทราบว่ารายรับมากกว่าหรือน้อยกว่ารายจ่าย

การลงรายรับ - รายจ่าย และการรวมเงินแต่ละช่อง ทุกช่องของเดือนกรกฎาคม 2551

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2)	รายจ่าย											รวมรายจ่าย (รวม 4 ถึง 14)	
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่น ๆ		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน										
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ	ซื้อสินทรัพย์ถาวร	ค่าอาหาร	ค่าของใช้	ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	ค่าน้ำมันรถ	ให้เงินลูก	ฝากเงิน	ชำระคืนเงินกู้		อื่นๆ		
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	
1 ก.ค. 51	ได้เงินมา		30,000	30,000													
	ซื้อเครื่องพ่นยา					3,000										3,000	
	ซื้อวัสดุการเกษตร				500											500	
	จ่ายค่าอาหาร						400									400	
	จ่ายค่าของใช้							600								600	
	จ่ายค่าน้ำมันรถ									100						100	
8 ก.ค. 51	จ่ายค่าไถ่ที่นา				6,000											6,000	
	จ่ายค่าอาหาร						300									300	
15 ก.ค. 51	ซื้อพันธุ์ข้าว				3,000											3,000	
	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์				4,000											4,000	
	จ่ายค่าอาหาร						500									500	
	จ่ายค่าน้ำมันรถ									100						100	
18 ก.ค. 51	ให้เงินลูกใช้										200					200	
	ทำบุญวันเข้าพรรษา														100	100	
25 ก.ค. 51	จ่ายค่าแรงหว่านพันธุ์ข้าว				1,000											1,000	
	รับเงินค่าจ้างขุดบ่อน้ำ		2,000	2,000													
	จ่ายค่าอาหาร						200									200	
30 ก.ค. 51	ฝากสหกรณ์											5,000				5,000	
	รวมเดือนกรกฎาคม		32,000	32,000	14,500	3,000	1,400	600		200	200	5,000			100	25,000	

เงินสดคงเหลือยกมาจากเดือนก่อน.....บาท บวก รวมรายรับ 32,000 บาท หัก รวมรายจ่าย 25,000 บาท เงินสดคงเหลือยกไปเดือนหน้า 7,000 บาท
 รายรับ(สูง)/ต่ำ กว่ารายจ่าย เท่ากับ 7,000 บาท (รวมรายรับหักด้วยรายจ่าย)

จากตัวอย่าง เดือนกรกฎาคม 2551

ไม่มีรายรับจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว มีรายรับอื่นๆ 32,000 บาท รวมรายรับทั้งสิ้น 32,000 บาท

มีรายจ่ายประกอบอาชีพเป็นค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ 14,500 บาท ซื้อสินทรัพย์ถาวร 3,000 บาท

และมีรายจ่ายในครัวเรือนเป็นค่าอาหาร 1,400 บาท ค่าของใช้ 600 บาท ค่าน้ำมันรถ 200 บาท

ให้เงินลูก 200 บาท ฝากเงิน 5,000 บาท และอื่น ๆ (ทำบุญ) 100 บาท รวมรายจ่ายทั้งสิ้น 25,000 บาท

ดังนั้น รายรับ สูงกว่า รายจ่าย 7,000 บาท ($32,000 - 25,000$)

สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ❶ ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ❷ ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- ❸ ❺ ❷ ❹ ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- ❹ ❻ ❸ ❺ ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- ❶❶ ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อรถไถนา ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกข้าว

โดยปกติใน 1 ปี เกษตรกรสามารถปลูกข้าวได้ 2 ครั้ง (นาปี 1 ครั้ง และนาปรัง 1 ครั้ง) นับเป็น 2 รอบการผลิต ซึ่งแต่ละรอบการผลิตใช้เวลาประมาณ 140 วัน นับแต่เริ่มเตรียมแปลงนาจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต

ตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกข้าว มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 1	กรกฎาคม 2551	ซื้อเครื่องพ่นยา	3,000	บาท
		ซื้อวัสดุการเกษตร	500	บาท
วันที่ 8	กรกฎาคม 2551	จ่ายค่าไถที่นา	6,000	บาท
วันที่ 15	กรกฎาคม 2551	ซื้อพันธุ์ข้าว	3,000	บาท
		ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	4,000	บาท
วันที่ 25	กรกฎาคม 2551	จ่ายค่าแรงหว่านพันธุ์ข้าว	1,000	บาท
วันที่ 10	สิงหาคม 2551	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	7,200	บาท
		ซื้อยาปราบศัตรูพืช	3,000	บาท
วันที่ 15	สิงหาคม 2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
วันที่ 10	ตุลาคม 2551	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	8,600	บาท
		ซื้อยาปราบศัตรูพืช	4,000	บาท
วันที่ 25	ตุลาคม 2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
วันที่ 20	พฤศจิกายน 2551	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	5,000	บาท
วันที่ 22	พฤศจิกายน 2551	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	4,500	บาท
วันที่ 25	พฤศจิกายน 2551	ขายข้าวเปลือก	77,000	บาท
		จ่ายค่าขนส่ง	2,000	บาท
วันที่ 18	ธันวาคม 2551	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	700	บาท

การลงรายรับ - รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพปลูกข้าว		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
1 ก.ค. 51	ซื้อเครื่องพ่นยา									3,000
	ซื้อวัสดุการเกษตร		500							
8 ก.ค. 51	จ่ายค่าไถที่นา		6,000							
15 ก.ค. 51	ซื้อพันธุ์ข้าว		3,000							
	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		4,000							
25 ก.ค. 51	จ่ายค่าแรงหว่านพันธุ์ข้าว		1,000							
10 ส.ค. 51	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		7,200							
	ซื้อยาปราบศัตรูพืช		3,000							
15 ส.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
10 ต.ค. 51	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		8,600							
	ซื้อยาปราบศัตรูพืช		4,000							
25 ต.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
20 พ.ย. 51	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		5,000							
22 พ.ย. 51	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		4,500							
25 พ.ย. 51	ขายข้าวเปลือก	77,000								
	จ่ายค่าขนส่ง		2,000							
18 ธ.ค. 51	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		700							
	รวม	77,000	51,500							3,000

วิธีการคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว

การคิดกำไร — ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว ให้นำยอดรวมรายได้ เปรียบเทียบกับยอดรวมต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ดังนี้

รายได้	
- ขายข้าวเปลือก	บาท
- ขายฟางข้าว	<u>.....บาท</u>
	บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าไถพินา	บาท
- ค่าพันธุ์ข้าว	บาท
- ค่าปุ๋ย	บาท
- ค่ายาปราบศัตรูพืช	บาท
- ค่าแรงงานหว่าน/เก็บเกี่ยวข้าว	บาท
- ค่าขนส่ง	บาท
-	บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้	บาท
- คิดค่าแรงงานตนเอง	บาท
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	<u>.....บาท</u>
	บาท

หัก ปัจจัยการผลิตคงเหลือ	<u>.....บาท</u>	<u>.....บาท</u>
---------------------------------	-----------------	-----------------

กำไร (ขาดทุน) จากการประกอบอาชีพปลูกข้าว	<u>.....บาท</u>
--	-----------------

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

เกษตรกรซื้อเครื่องพ่นยา 1 เครื่อง เป็นเงิน 3,000 บาท คาดว่าเครื่องพ่นยามีอายุการใช้งาน 3 ปี ใน 1 ปี ปลุกข้าวได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 3 ปี ปลุกข้าวได้ 6 รอบการผลิต

$$\begin{aligned} \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{3,000 \text{ บาท}}{3} \\ &= 1,000 \text{ บาท ต่อปี} \\ \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{1,000 \text{ บาท}}{2} \\ &= 500 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต} \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนใน 6 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 500 บาท

จากตัวอย่าง

เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว ได้ดังนี้

รายได้		
- ขายข้าวเปลือก		77,000 บาท
หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย		
- ค่าวัสดุการเกษตร	500 บาท	
- ค่าไถพรวน	6,000 บาท	
- ค่าพันธุ์ข้าว	3,000 บาท	
- ค่าปุ๋ยอินทรีย์	19,800 บาท	
- ค่ายาปราบศัตรูพืช	7,000 บาท	
- ค่าแรงงานหว่านและเก็บเกี่ยวข้าว	10,500 บาท	
- ค่าขนส่ง	2,000 บาท	
- ดอกเบี้ยเงินกู้	700 บาท	
- คิดค่าแรงงานตนเอง	2,000 บาท	
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	<u>500 บาท</u>	<u>52,000 บาท</u>
กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว		<u>25,000 บาท</u>

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกข้าว 25,000 บาท และสามารถหักกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว ในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

.....